

Min VROM
Directoraat-Generaal Milieu
Directie risicobeleid/IPC 645
Postbus 30945, 2500 GX Den Haag

Betreft: *Zienswijze Startnotitie milieu-effectrapportage in verband met bouw tweede kerncentrale Borssele*

Geachte heer/mevrouw,

Bij deze mijn zienswijze op de Startnotitie Milieueffectrapport Tweede Kerncentrale Borssele van DELTA N.V. die op 22 juli 2009 ter inzage is gelegd.

Hierin ga ik in op een aantal mijns inziens cruciale punten waar aandacht aan besteed dient te worden. Graag hoor ik - per punt – uw inhoudelijke reactie. Overigens behoud ik mij het recht voor eventueel nog later andere vragen en opmerkingen aan te dragen en nader in te gaan op uw reactie.

Veiligheid van de kerncentrale De veiligheid van de kerncentrale is (mogelijk) van grote invloed op het milieu. Op pagina 8 van de ‘Startnotitie Milieueffectrapport Tweede Kerncentrale Borssele’ somt DELTA een aantal criteria op waaraan de nieuwe centrale moet voldoen voor wat betreft de veiligheid. Uit de startnotitie wordt niet duidelijk hoe DELTA in de MER wil aantonen dat het te kiezen ontwerp ook echt aan deze eisen voldoet. Ik ben van mening dat DELTA zich niet alleen mag baseren op veiligheidsclaims van de fabrikant van de kerncentrale zelf maar onafhankelijk onderzoek moet laten uitvoeren.

DELTA wil een zogenaamde 3^e generatie kerncentrale bouwen en heeft laten doorschemeren te willen kiezen tussen een EPR van het Franse AREVA of een AP-1000 van het Amerikaanse Westinghouse. Geen van beide type centrales heeft zich tot op heden bewezen; er zijn er enkele in aanbouw maar niet een levert al elektriciteit. De bouw van nieuwe kerncentrales van de 3^e generatie loopt verre van voorspoedig en de vraag is of de leveranciers aan de vereisten van optimale veiligheid kunnen voldoen. Recent hebben zowel de Britse als de Finse veiligheidsautoriteit hun zorgen geuit over het ontwerp van de geautomatiseerde en gedigitaliseerde veiligheidssystemen van de EPR.

De Nederlandse overheid heeft nog niet vastgesteld aan welke veiligheidscriteria een eventuele nieuwe kerncentrale precies moet voldoen. Zolang die niet precies zijn vastgesteld is het onmogelijk om adequaat te reageren op het voornemen. Hoe kan DELTA garanderen dat een nieuw type kerncentrale voldoet aan alle noodzakelijke veiligheidseisen als

- A. Het type niet gekozen is?
- B. De overheid nog niet heeft vastgesteld aan welke (veiligheids-)eisen een kerncentrale minimaal moet voldoen?
- C. Het type reactor (of het nu de EPR of de AP-1000 wordt) nog nergens ter wereld daadwerkelijk functioneert?

Milieueffecten van opslag van kernafval DELTA vermeld in de zienswijze niet wat er met het hoogradioactieve kernafval zal gebeuren na de voor 100 jaar voorziene opslag bij de COVRA in Borssele (p. 25 *Radioactief afval*). Dit zou wel moeten worden meegenomen in de MER omdat delen van het geproduceerde kernafval 240.000 jaar radioactief blijft en al die tijd gevaarlijk is. Het is onverantwoord een kerncentrale te exploiteren zonder te weten wat er met het afval moet gebeuren.

DELTA geeft aan in de MER een kwantitatieve analyse van de capaciteit van verwerking en opslag van radioactieve afvalstoffen uit te gaan voeren (p22, tabel). Hiermee gaat DELTA geheel voorbij aan het feit dat verwerking van kernafval radioactieve vervuiling veroorzaakt. Deze vervuiling moet niet alleen worden gekwantificeerd maar ook gekwalificeerd om de milieueffecten van de nieuwe kerncentrale in kaart te kunnen brengen.

Daarnaast is DELTA niet van plan de milieueffecten van een ongeval met radioactief afval mee te nemen in de MER, terwijl ‘buitenontwerp-ongevallen’ van de centrale zelf wel worden geanalyseerd. De kans is aanwezig dat - in de lange periode dat kernafval gevaarlijk is en van mens en milieu geïsoleerd opgeslagen dient te worden - er op enig moment radioactief materiaal in het milieu terecht kan en/of zal komen¹. Daarom is het noodzakelijk in de MER een analyse te maken van de gevolgen voor het milieu van een dergelijk ongeval.

¹ De huidige ontwikkelingen in het Duitse Asse tonen aan dat een kernafvalopslag die tientallen jaren geleden veilig leek, nu al een bedreiging vormt voor mens en milieu.

Ook zou DELTA een uitgebreide analyse van de hoeveelheid en soorten kernafval (onderscheiden naar de verschillende categorieën) moeten maken om op een gefundeerde manier de verschillende ontwerpen voor kernreactoren te kunnen vergelijken. De hoeveelheid kernafval moet dan niet alleen uitgedrukt worden in kubieke meters maar er moet ook een indicatie gegeven worden van het stralingsniveau en de stralingsduur van het afval en het aantal kubieke meters opslagruimte dat nodig is om de brandstof op een zo veilig mogelijke manier op te slaan.

Milieueffecten van de brandstofcyclus DELTA geeft aan in de MER slechts een kwalitatieve analyse te willen maken van de milieueffecten van de brandstofcyclus (p22, tabel). Een groot deel van de radioactieve vervuiling van kerncentrales ontstaat tijdens de brandstofcyclus. Deze vervuiling – tailings van uraniummijnbouw, verarmd uranium als gevolg van verrijking etc – is goed kwantitatief uit te drukken in tegenstelling tot andere criteria die kwalitatief zullen worden geanalyseerd (bijvoorbeeld: aantasting landschappelijke waarden). Om de milieueffecten van de kerncentrale goed in kaart te brengen is het noodzakelijk de radioactieve en chemische vervuiling van de hele cyclus te kwantificeren. Ook voor de beoordeling van het uitvoeringsalternatief ‘Alternatieve splijtstoffen’ (p33) is deze analyse noodzakelijk.

Opwerking van kernafval DELTA wil het kernafval uit de nieuwe kerncentrale opwerken voordat het zal worden opgeslagen bij de COVRA. DELTA is niet van plan de milieueffecten van het opwerkingsproces mee te nemen in de MER. Om een goede analyse van het uitvoeringsalternatief ‘Niet opwerken van gebruikte brandstof’ te kunnen uitvoeren is het noodzakelijk deze milieueffecten van de opwerkingsroute wel te kwantificeren- en kwalificeren.

Ook is het noodzakelijk een uitgebreide analyse te maken van de verschillende afvalstromen die ontstaan bij het opwerkingsproces. Analyse moet inzicht geven in welke afvalstromen ontstaan, wat de hoeveelheden en radioactiviteit van dit afval is en hoe het verpakt en getransporteerd gaat worden.

Daarnaast moet een kwalitatieve analyse worden gemaakt van de risico's op, en de gevolgen van, een ongeval met een transport met hoogradioactief afval. Door de kiezen voor opwerking van kernafval zullen tonnen potentieel gevaarlijk kernafval naar Frankrijk of Engeland moeten worden vervoerd voor verwerking in een opwerkingsfabriek. De milieueffecten van deze transporten kunnen groot zijn en moeten daarom worden meegenomen in de MER.

Ontmanteling van de kerncentrale DELTA is niet van plan de milieueffecten van ontmanteling van de kerncentrale mee te nemen in de MER. Ontmanteling van een kerncentrale veroorzaakt extra stralingsemisseries en significante extra productie van radioactief afval. Daarom moet de ontmanteling onderdeel uitmaken van de MER.

Het alternatief voor een nieuwe kerncentrale DELTA stelt voor de milieueffecten van het bouwen van een nieuwe kerncentrale te vergelijken met de bouw van een kolencentrale met CO2 afvang en opslag. Ik ben van mening dat dit niet het enig mogelijke alternatief is voor een kerncentrale. Probleem met dit alternatief is ook dat de techniek van CO2-opslag nog verre van uitontwikkeld is en op dit moment niet commercieel beschikbaar. Daarom vraag ik de MER-commissie DELTA te adviseren als variant de milieu-effecten van een windpark op zee (eventueel in combinatie met een moderne gascentrale) te vergelijken met de effecten van een kerncentrale.

Groot vermogen strijdig met vastgestelde energiebeleid Zoals de, door het ministerie van EZ ingestelde, Transitieraad berekend heeft, is er helemaal geen behoefte aan nieuw grootschalig vermogen. Sterker, dat zal alleen maar leiden tot het verdringen van kleinschalige en duurzame energieproductie. Daarnaast zal de overproductie door de bouw van grootschalig vermogen er voor zorgen dat er belang is bij groei van het elektriciteitsgebruik en niet, zoals het regeringsbeleid is, een besparing van 2% per jaar.

Ik vertrouw erop dat u bovenstaande zienswijze zult meenemen in de richtlijnen voor de Milieu Effect Rapportage. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen via onderstaande gegevens.

Met vriendelijk groet,